

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לד א ב ג ד מיי פ"ח
מלכות לולב ה' ה
סג עין מד טור ש"ע
א"ח ס' מרמז סעי' ב:
לה ה טו"ש"ע א"ח ס'
תנא סעי' א:
לד ר מיי פ"ח מהל' לולב
ה' א סג עין מד
טו"ש"ע א"ח ס' מרמז
סעי' א:
לד ז מיי שם סג עין
טו"ש"ע א"ח ס' מרמז
סעי' ב:
לח ח מיי שם סג עין
טו"ש"ע א"ח ס' מרמז
סעי' ג:
למ ט מיי שם הלכה ו
סג עין טו"ש"ע
א"ח ס' מרמז סעי' ב:

שנים ושלשה מקומות נמי מתחזי במנומר ופסול. אית ספרים דגרסי ארצה כדלשכחן לקמן גבי עלתה חזוית ולפי אותה גירסא קשה דכי מסיק אלא אי איתמר הכי איתמר הוה מנזי לאסקוי איפכא אס מעטו כשר לדמותו מיעוט ענבים הנשארים הוו במקום אחד דכי האי גונא מסיק לקמן גבי חזוית אכל אי לא גרסינן ארצה שיהא דמשעת ליה הסבדא שהכל שיהא לענין ענבים אע"פ שחלוקין לענין חזוית:

לעולם בתר דאגדן וקסבר אגד הזמנה בעלמא הוא. זו גירסת הקונטרס ואית ספרים דגרסי וקסבר לולב אין נריך אגד ואת"ל נריך אגד הזמנה בעלמא הוא ולא יתכן כלל דאי נריך אגד א"כ מיפסיל משום תעשה ולא מן העשוי אי ילפינן לולב מסוכה כדלמרינן לעיל (דף י"ב:):

תפשוט מינה דחוי מעיקרא לא הוי דחוי. לענין מנות דוקא כדפירש' לעיל וצ"ע דנקטס נמי לא איפשיטא כדפיר' נמי לעיל: **מודה** ר"ש בפסיק רישיה ואימות. עיקרמילתיהו פ"ר' אליעזר דמילה (שבת קלג.) גבי בשר (א) אע"ג שיש שם צהרת יקון ואת"ל בסוף פרק ספק אכל (בבב"ב דף כ: ושם) גבי חותה גחלים צצת והוצערו מאליהן אמר דמאן דמחייב סבר לה כרבי יהודה צדק שאין מתכוין ומאן דפטר כר"ש ועל כרחיך פסיק רישיה הוא מדמחייב לרבי יהודה דמילתא דלאו פסיק רישיה ליכא אלא איסורא בעלמא וא"כ לר"ש אמאי פטור וי"ל דאין מתכוין דהתם היינו דאין חושש בהצרתם לכך פטור לר"ש משום דהוי מלאכה שאינה נריכה לגופה כמו מופר גומא ואין נריך אלא לעפרה דפטור לר' שמעון אע"פ דפסיק רישיה הוא וכן הלך חלוון והפוטעו צשיליה כולל גדול (שבת דף עה.) וכן הלך דמנתי הכל דלית ליה הושענא יתירא היינו משום דלא הוי מלאכה שאינה נריכה לגופה ואע"ג דאפילו לר"ש פטור אכל אסור הכא שרי משום מנזיה וצ"פ דכתובות (דף ו. ושם) גבי מסוכריא דמיתא הארכנו וצקונטרס פירש כאן דכי אית ליה הושענא אחריתי אין כאן תיקון כלי(ו):

ואחת
אלא ערבי נחל של בעל ושל הרים מניין ת"ל ערבי נחל מכל מקום

מנומר ופסול. דלאו הוה שהרי הענבים שחורות והעלין ירוקין. מנומר ט"ז"ש צלע"ז: **אלא שהענבים שחורות.** שכבר התחילו לייבש ומשחירין ומתחלתן ירוקין הם: **מיני דהדס נינהו.** שמראיהן שזה לו ואינו נראה מנומר: **ואדומס כשחורות דמיון.** דלאו מין ירוק הוא וזהו שמחירותן ולכשייבשו מעט יותר יהיו שחורים: **דא"ר תניא.** לענין דס נדה: **דס שחור.** צאשה אדום הוא: **אלא שלקה.** לפיכך טמאהו כדתנן (מדה דף י"ט.) חמשה דמים טמאין צאשה האדום והשחור כו': **פשיטא.** אמאי נפסלי לא מן העשוי יש כאן שהרי נאגד בהכשר ולא משום דחוי יש כאן שהרי לא קרא שם מנזיה עליה דחוי: **אלא בשר דאגדיה.** ואשמעי' האי תנא דלולב מסוכה לא ילפינן למיפסליה משום מן העשוי צפסול מיהו משום דחוי הוה לן למיפסליה שהרי דחוי נקרא עליו שם הושענא פסולה צשעת אגידמו ומדמכשר ליה ש"מ דחוי מעיקרא לאו דחוי הוא ונפשוט מיהו פלגא דאיבעיא לן יש דחוי אכל מנות או אין דחוי נפשוט מהכא דחוי מעיקרא לא אמרי' זה דחוי דחוי ולא הוי דחוי אלא"כ נראה ציו"ט ואח"כ נדחה. כל שנראה קודם יו"ט קרי דחוי מעיקרא: הכי גרסינן לעולם **בשר דאגדי** וקא סבר **אגד הזמנה בעלמא הוא.** אין אגודתו קריאת שם להיות חל עליו שם לולב פסול לדמות והלכך אפי' דחוי מעיקר' אין כאן עד שיקדש עליו היום ועודנו צפסולו דכיון דמטא זמן מנזיה ולא חזי ליה מיקרי דחוי אכל מקמי הכי לאו דחוי הוא: **הא מעטיננהו ציו"ט כשר.** ואע"ג דנאגד כבר דהא ציו"ט לא אגיד ליה ודלשחור ענבים אימת דאילו ירקות לא פסלי: **דחוי מעיקרא הוא.** דהא מטא זמן מנזיה ולא חזי והוה ליה דחוי מעיקרא: **אלא דלשחור ציו"ט.** והרי נראה ציו"ט ונדחה כשהשחירו: **ש"מ כו'.** צממ' דחוי מעיקרא עדק מנראה דודאי דחוי מעיקרא עדק מנראה ונדחה דמה שלא נראה למנזיה מעולם עד עכשיו השתא הוה דמיתחזי והוי כקרבן שהוקדש עכשיו ומתחלתו מחוסר זמן היה אכל נראה למנזיה ונדחה ממנה הוה ליה דחוי: **מסקן מנא.** שהיה פסול ומכשירו: **שלקטן.** לענבים הללו מן ההדס על מנת לאוכלן ואינו מתכוין להכשירו: **והא מודי ר"ש צפסיק רישיה ולא ימוס.** באומר אחתוך ראש צהמה זו צצת ואינו רואה שתמות דכיון דא"י' שלל

שנים ושלשה מקומות הוי מנומר ופסול **אלא** אי אתמר הכי אתמר או שהיו ענביו מרובין מעליו פסול אמר רב חסדא דבר זה רבינו הגדול אמרו והמקום יהיה בעזרו "ל"ש אלא ענביו שחורות אבל ענביו ירוקות מיני דהדס הוא וכשר אמר רב פפא אדומות כשחורות דמיון דא"ר חנינא האי דם צ' שחור אדום הוא אלא שלקה: אם מיעטן כשר: דמעטיניהו אימת אילימא מקמיה דלאגדיה פשיטא אלא לבתר דלאגדיה דחוי מעיקרא הוא תפשוט מינה דחוי מעיקרא לא הוי דחוי לעולם בתר דאגדיה וקסבר אגד הזמנה בעלמא הוא והזמנה בעלמא לאו כלום הוא: ואין ממועטין ביו"ט: **יהא עבר ולקטן מאי כשר דאשחור אימת אילימא דאשחור מאתמול דחוי מעיקרא הוא תפשוט מינה דחוי מעיקרא דלא הוי דחוי אלא לאו דאשחור ביום טוב נראה ונדחה הוא שמעת מינה נראה ונדחה חזור ונראה לא לעולם דאשחור מעיקרא דחוי מעיקרא דלא הוי דחוי תפשוט מינה אבל נראה ונדחה חזור ונראה לא תפשוט ת"ר אין ממועטין ביום טוב משום ר' אליעזר בר' שמעון אמרו ממועטין והא קא מתקן מנא ביו"ט אמר רב אשי רבון שלקטן לאכילה ור' אליעזר בר' שמעון סבר לה כאבחה דאמר דבר שאין מתכוין מותר והא אבוי ורבא דאמרי תרוייהו מודה צ"ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות הב"ע דאית ליה הושענא אחריתי ת"ר הותר אגדו ביו"ט אגדו כאגודה של ירק ואמאי הליענביה מיענב הא מני ר' יהודה היא דאמר צ' עניבה קשירה מעלייתא היא אי ר' יהודה אגד מעלייתא בעי האי תנא סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא: **מתני'** יערבה גזולה ויבשה פסולה ישל אשרה ושל עיר הנדחת פסולה צ' נקטם ראשה נפרצו עליה והצפצפה פסולה כמושה ושנשרו מקצת עליה ושל בעל בשרה: **גמ'** ת"ר ערבי נחל הגדילין על הנחל דבר אחר ערבי נחל שעלה שלה משוך כנחל תניא אידך ערבי נחל אין לי**

ממות כמתכוין חשיב ליה וכי אמרינן דבר שאין מתכוין מותר כגון היכא דלפטר ליה צלל איסור כגון גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ ואע"ג דאיכא למיחש דלמא עביד חריץ כיון דלא מתכוין להכי ואפשר לגריחה צלל חריץ כי עביד נמי חריץ דהוי מלאכה גמורה לא מיתחייב אכל היכא דודאי עביד מודי: **לא לריכא דאית ליה הושענא אחרים.** ולא נריך להאי הלכך אין כאן תיקון כלי דלא צריכא ליה לאכשורה ולא דמי השתא לפסיק רישיה דהתם איכא נטילת נשמה ממנה נפטר והכא ליכא תיקון כלי אכל אי לא הוי אחריתי משוי ליה מנא דהא נריך להכי ואע"ג דלא מתכוין להכי אסור דהוי פסיק רישיה ולא ימות: **הוטר אגדו.** של לולב ציו"ט אגדו בצריכה בעלמא. יכרוך האגד סביב ויתחזר ראשו בתוך הכרך כמו שאוגדין אגודת ירק ולא יקשור שני הראשים כאחד כשאר קשרים דקשר של קיימא מנצות מלאכות הוא חזי של קיימא הוא חושש להתיירו עולמית: **ואמאי.** דחקת ליה ככי האי גוונא: **ליענביה מיענב.** והכי מקיים טפי ואיסור מלאכה ליכא דעניבה לאו קשירה: **ר' יהודה היא כו'.** צמסכת שבת (ד' ק"ג.) דתניא חבל דלי שנפסק אין קושרו אלא עונבו ר' יהודה אומר כורן עליו פוגע או פסקיה ובלבד שלא יענבו: אי ר' יהודה קשר מעליא צעי' כדתניא לעיל שאינו אגוד פסול דגמר מאגודת אוזב והאי לאו אגוד הוא: **האי טנא סבר לה כוותיה בחדא.** דעניבה קשירה היא לענין שבת: **ופליג עליה.** צלולב דאין נריך אגד. שמעינן מהכא דבעינן צלולב קשר גמור שיקשור שני ראשי האגד והאוגדן כאגודה של ירק לאו אגד הוא ואפילו בבתן דפליגי עליה דר' יהודה ואמרי לולב שאינו אגוד כשר מודו דמנזיה לאוגדו כדתניא לעיל משום זה אלו ואתוהו ואוקימנא כרבנן דבין דפליגי עליה דר' יהודה ויבשה פסולה. לולב דלכס אכילה קאי: של אשרה ושל עיר הנדחת פסולה. דכיון דלשריפה קאי כמותי מיכתת שיעוריה: **אפסיה.** מין ערבה ועלה שלה עגול כדלמרינן לקמן ופסיל לה מקרא: **דמושה.** פלרי"א: **ושל בעל.** גדילה צדשה שלא על הנחל ובגמ' יליף דכשרה: **צעל.** קרקע שאינה צריכה להשקות דסגי ליה צמטר השמים כדלמרי' צמסקין צית השלחין (מ"ק ד' ג.). **צעל לישנא דמיתבותא** כמו כי יבעל צחור בתולה (שעה סג) ומתרגמין ארי כמה דמתייתב עלם עם בתולתא. והאי דפליג להו צממתי' ג' צ' ותני לולב צאפי נפשיה והדס צאפי נפשיה וכן ערבה וכן אתרוג ולא עירב ותני להו משום דיש בכל אחד מה שאין בחבירו דאילו צני הר הצרול לא שייך אלא צלולב וענביו מרובין מעליו לא שייך אלא צהדס וצפצפה לא שייכא אלא צערה וערלה ותרומה לא שייכא אלא צאתרוג הלכך אינטריכו ארבע צבי: **גב'** ערבי נחל הגדילות על הנחל. נחלי מים מנזיה צו ומיהו של צעל כשרה כדלקמן כדמתיב ערבי לשון רבים: **משוך.** ולא עגול פטר נצפצפה: **ושל הרים.** ערבה של הרים ולא צפצפה: **ערבי מ"מ.** לשון רבים: אבא

(א) לקמן לה: (ב) חולין מו: נדה כ. (ג) שבת עה. ק. ק"א: ק"ח. ק"ג. ק"ד. ק"ה. [צ"ל לה: כמותו ו. כמותו כה. (ד) שבת ק"ג. עירובין לו. ק"ב: (ה) וע"י רש"י, (ו) וע"י מו"ק שבת מא: (ז) וע"י מו"ק שבת מא: ד"ה מוסף.]

תורה אור השלם
1. וילקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ תדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל ושלחיתם לפניי יי אלהיכם שבעת ימים: ירקא כב מ

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה מודה וכו' גבי בשר עולה ח"ף על גב:

לעזי רש"י
ט"ז"ש (ט"ז"ן) מנומר. פלרי"א (פלצ"ה"א). כמ"ש.